

Spolek pro
zachování odkazu
českého odboje

Z P R A V O D A J

1. Ročník Číslo 4

4/2017

point4me.cz

tisk online snadno a rychle

Zpravodaj Vám přinášíme díky
<http://www.point4me.com/cs>

Za poskytnutí materiálního daru ve formě propagačních výrobků Spolku pro zachování odkazu českého odboje děkujeme společnosti Fine Pack

POŠLETE NÁM FOTO...

V minulosti jsme tradičně v tuto dobu zvali k účasti na květnových oslavách konce 2. světové války ve Slaném a na Kladně. Nejinak tomu je i tentokrát. Snad jen s tím rozdílem, že k účasti na oslavách osvobození a ukončení 2. světové války zveme všechny občany. Ve všech 14 krajích České republiky si osvobození připomínáme již od dubna. Možná jste se již zúčastnili řady pietních aktů, možná se teprve chystáte. Je také možné, že si připomenete konec 2. světové války svým vlastním způsobem, vyvěšením vlajky, výzdobou okna, zapálením svíčky u

pomníku, nebo položením květiny či věnečku na nějakém významném místě. Záleží jen a jen na Vás, jaký způsob zvolíte. Budeme rádi, pokud pořídíte z takového připomenutí fotografii, tak jako jsme pořídili například my před rokem a pošlete nám ji. Všechny došlé fotografie zveřejníme na našem webu s uvedením místa a jména autora (pokud nám je sdělíte). Snímky posílejte na emailovou adresu, která pro tuto akci byla vytvořena:

denvitezstvi@spolekodboje.cz
Děkujeme a těšíme se!

Nejdůležitější body:

- KVĚTNOVÉ OSLAVY
- TEREZÍNSKÁ TRYZNA

Uvnitř tohoto vydání:

MŮJ KONEC VÁLKY 80 LET GUERNICA	2-3
LEVÝ HRADEC - ROZTOKY	4-5
75 LET OD SMRTI ANTO- NÍNA ŠKVÁRY	6-7
SETKÁNÍ VOJSK PĚTI ARMÁD	8-9
PRACOVNÍ BRIGÁDY	10-11
POZVÁNKY LETY, ŽIHLE	12-16
VZPOMÍNÁME JARO- SLAV BÁRTA	17
TEREZÍNSKÁ TRYZNA	17
BEZPLATNÉ UBYTOVÁNÍ V PRAZE	18-19
DĚKUJEME ZA PODPORU	20

MŮJ KONEC VÁLKY

Pavel Vranský

My, kteří jsme byli zapojeni nějakým způsobem do nejhroznější světové války, kterou Evropa a svět od vzniku civilizace zažila, jsme s příchodem jara 1945 doufali a pociťovali, že se blíží její konec.

Naděje na vítězství se znásobily vstupem USA do války. Stejně jako v 1. světové válce obrovský ekonomický potenciál USA způsobil zvrát na všech bojištích na zemi i na moři. I když bombardování území našeho tehdejšího úhlavního nepřítele, nacistického Německa, na evropském bojišti pokračovalo, pozemní operace spojeneckých vojsk, jejichž vítězství bylo již zřejmé, poněkud polevily. Bylo to způsobeno vyčerpáním Německých ekonomických i vojenských sil a oslabením spojení tzv. osy Berlín –

Řím - Tokijo, odchodem Itálie z tohoto svazku, která obdobně jako v první světové válce se přidala na druhou válčící stranu, aby se mohla zúčastnit na očekávaném vítězství spojenců. Avšak boje na dálném východě neustály a po vstupu SSSR, do války na dálném východě, mohli spojenci i zde taht za delší konec řetězu.

8. května 1945 jsme oslavovali konec války na evropském bojišti tzv. "VE Day" (Victory in Europe), kterého jsem se zúčastnil na dovolené v Londýně.

Všichni, mladí i staří, vojáci, vojačky, dělníci i dělnice ze závodů a výroben, úředníci a úřednice ze státní i privátní sféry, všichni vyšli do ulic nejen v Londýně, ale i v ostatních městech a obcích.

Nastalo líbání a objímání neznámých lidí, a my vojáci jsme s našim Českoslovákia na rameni byli zvláště žádoucí. Angličanům, kteří znali většinou jen historii své země a snad i svých dominií, se jevilo jméno naší vlasti exotické. Nedůvěra, která byla před válkou všem Angličanům vůči cizincům vlastní, se za války změnila v opatrnou vděčnost, kterou projevovali aspoň těm, které mohli vidět na svých ulicích. Tato vděčnost se v těchto dnech obměňovala aspoň u žen z počátku v mírnou povolnost umožňující polibek a časem se stupňovala...

Tento večer jsem udělal chybu,

odešel jsem se najíst do Czech-British Friendship Clubu, kde jsem s několika kamarády byl zpraven, že od zítřka 08:00 hodin máme nastoupit zpět v severovýchodním Skotsku na letišti Tain, kde pro nás válka nekončí a obdržíme další úkoly. Byli jsme nasazení na hlídkování a doprovod vzdávajících ponorek do britských námořních základů.

Tím jsem přišel o vyvrcholení této noci, které znám jen z vyprávění kamarádů, kteří se dozvěděli tento rozkaz později, nebo jej jednoduše nerespektovali. Abych stihl splnění rozkazu, musel jsem ještě v noci nastoupit ve Victoria Station do vlaku, který jel do Skotského Invernessu, abych dle rozkazu byl ráno v Tainu. Tímto úkolem, který trval asi 3 týdny, skončila pro mě druhá světová válka. Následovaly jen mírové úkoly, spočívající v dopravní službě mezi VB a osvobozeným Československem.

Text: plk. v.v. Pavel Vranský

Foto: www.pametnaroda.cz

80 LET OD BOMBARDOVÁNÍ MĚSTA GUERNICA

Tři dlouhé roky trvající občanská válka ve Španělsku měla v období let 1936 - 1939 za následek přes půl milionu obětí. Smutně se řadí mezi nejkrvavější konflikty 20. století. Z počátku se jednalo o velmi nepřehledný konflikt, ve kterém proti sobě postupem času stály dva tábory. Jedním byl tábor republikánů, bojujících na straně vítězné, oficiální vlády druhé španělské republiky, složený především z levicových socialistů a komunistů. Tím druhým táborem byli pravicovní povstalci, vzbouřená armáda, fašisté, španělští nacionalisté, křesťanští demokraté a royalisté, kteří byli jednotně nazýváni frankisté podle generála Franka, z kterého se stal v průběhu konfliktu vůdce povstání.

Do občanské války významně zasáhly zahraniční státy. Na straně fašistických frankistů to

bylo Německo a Itálie. Na straně republikánů to pak byly dobrovolnické jednotky z celé řady států, kterých v průběhu této války byla přibližně 35 – 40 tisíc. Mezi těmito dobrovolníky – interbrigadisty byli také Čechoslováci. Tato válka měla, bohužel v dnešní době jedno opomíjené prvenství. Byl jím vůbec první letecký nálet německé Luftwaffe – Legie Condor a italského letectva Aviazione Legionaria na bezbranné civilisty baskického města Guernica. Před několika dny, konkrétně 26. dubna jsme si připomněli 80. výročí od vybombardování města a smrti bezbranných civilistů. Dlouhé tři ho-

diny padaly pumy na baskickou Guernicu. Výsledek byl poměrně zdrcující – při náletu bylo zničeno více než 80% budov. Ztráty na civilních obětech se dodnes různí. Přesto oficiální informace uvádějí, že z přibližného počtu 6 tisíc obyvatel zahynulo při bombardování 1654 a 889 obyvatel bylo zraněno. Dnes se jedná téměř o zapomenutou událost, přesto je (v dnešní době obzvláště) stále důležité nezapomínat na fašistické řádění, které v následujících letech druhé světové války mělo za následek nespočet obětí.

Text: P. Hroník

Foto: Autor: Bundesarchiv, Bild 183-H25224 / neznámý / CC-BY-SA 3.0, CC BY-SA 3.0 de, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=5434009>

LEVÝ HRADEC - ROZTOKY

Krause, tajemníka Federace židovských obcí v ČR, zástupkyně velvyslanectví Spolkové republiky Německo a dalších vzácných hostů.

Za Spolek pro zachování odkazu českého odboje měl s projevem vystoupit plk. v.v. Pavel Vranský, místopředseda Spolku. Ten se však omluvil z důvodu momentální indispozice. Pavla Vranského zastoupil další z místopředsedů Spolku, Petr Hroník, který se pietního aktu zúčastnil společně s Jitkou Literovou. Text projevu přinášíme níže.

Transport smrti v Roztokách
K aktivaci občanů Roztoka širšího okolí v květnových dnech 1945 přispěl mimo jiné i tzv. vlakový transport smrti, který se dne 29. dubna zastavil na roztockém nádraží. Jak známo, rušili nacisté ve snaze utajit své zločiny proti lidskosti před nástupem spojeneckých armád své koncentrační tábory a v souladu

s Hitlerovým příkazem, že žádný vězeň nesmí padnout do rukou nepřítele, vypravili pěší i vlakové transporty za podmínek, které vysíleným a hladovým vězňům skýtal jen malou naději na přežití.

Jeden takový transport se zastavil v Kralupech a na základě příkazu odbojového hnutí byl zastaven také v Roztokách. Zde i v okolních obcích byla organizována všestranná a rychlá pomoc vězňům transportu. Občané Roztok a širokého okolí se shromáždili u nádraží a organizovali potravinovou pomoc.

Vlak byl přeplněný vyvrtlými, zuboženými vězni v pruhovaných špinavých hadrech. Někteří prosili, jiní se sáпали po každém kousku jídla a další již neměli sílu stát. Hlad, utrpení, zoufalství vyzařovaly z každého gesta, z každého pohledu.

To, co shromáždění občané viděli, je přivedlo k zuřivosti a

Spolek pro zachování odkazu českého odboje byl v letošním roce přizván představiteli města Roztoky ke spolupráci při organizování pietní vzpomínky na oběti transportu smrti. Pietní akt byl rozdělen na tři části, z nichž hlavní část pietního aktu se konala na levohradeckém hřbitově za účasti JE Daniela Merona, mimořádného a zplnomocněného velvyslance Státu Izrael v České republice, Ing. Tomáše Kuchty, náměstka ministra obrany ČR, zástupce Generálního štábu AČR, dr. Tomáše

JE Daniel Meron, mimořádný a zplnomocněný velvyslanec Státu Izrael (uprostřed) a dr. Tomáš Kraus, tajemník Federace židovských obcí v ČR.

TRANSPORT SMRTI

nahromaděná zášť k nenáviděným okupantům jim dala zapomenout na nebezpečí. Z davu lidí se stále hlasitěji ozývaly protiněmecké výkřiky. Ale důležitější než verbální projevy byla solidarita s vězni a nenávisť proti věznilům. Lidé přinášeli jídlo, prádlo, šaty, boty a tolik potřebné léky. Nacistický velitel vlaku zuřivě požadoval pokračování v jízdě, ale drážní zaměstnanci v dohodě s jinými stanicemi vlak nepustili dále. Strážní jen s obrovským vypětím sil udržovali pořádek jak mezi vězni, tak i mezi shromážděnými občany. Během noci na 30. duben se přes střelbu stráží podařilo uprchnout více než 220 vězňům, kteří našli úkryt a pomoc u místních občanů. Druhého dne, na základě jednání lékařů s již demoralizovaným a snad i opilý velitelem transportu a s poukazem na nebezpečí epidemií bylo dohodnuto vydání nemocných. Polonazi, nemocní

a hladem a útrapami polomrtví vězňové vycházeli z vagónů na nástupiště, kde se jim dostalo lékařského vyšetření. Ti, kteří pro slabost již nemohli vagón opustit, byli vynášeni a umístěni v nouzové ošetrovně. Další těžce nemocní byli přes odpor velitele vlaku odvezeni do bývalého roztockého chudobince, kde byla zřízena provizorní nemocnice. Došlo k bouřlivé demonstraci shromážděných obyvatel, při které bylo provoláváno „smrt fašismu“ a „sláva Československé republice“. Po odjezdu vlaku zůstalo na nádraží deset mrtvých vězňů. Dobrovolné zdravotnice a lékaři bojovali o život několika desítek nemocných v kritickém stavu.

Roztočtí se postarali nejen o živé, které se podařilo v poslední chvíli zachránit, ale i mrtvé. Jejich pohřeb 3. května 1945 na hřbitově staroslavného Levého Hradce se stal další protiněmeckou demonstrací. Ostatky mrtvých vězňů byly uloženy do společného hrobu za zpěvu československé státní hymny.

Před pohřbem byla mrtvá těla ohledána a zjišťována jejich národnost. Nad společným hrobem v Levém Hradci byla zřízena mohyla, před kterou se nyní nacházíme.

Děkuji Vám, že jste přišli a vzpomínáte na dobu, kdy krutý nepřítel okupoval naši vlast a působil hoře a zlo.

Plukovník v.v. Pavel Vranský

Na závěr hlavního pietního aktu zazpívaly děti z místní základní školy českou státní hymnu. Následně jsme se všichni přemístili na Náměstí 5. května, kde jsme položili věnec u pomníku věnovaného roztockým židovským obyvatelům. U tohoto pomníku vystoupil pan dr. Tomáš Kraus, tajemník Federace židovských obcí v ČR, který ve svém emotivním projevu připomněl kromě transportu smrti také terezínský rodinný tábor, ve kterém se nacházeli celé rodiny. V Osvětimi byl tento tábor v samostatné sekci tábora označené BIIb. Tomáš Kraus zmínil v souvislosti se zpěvem české státní hymny na levohradeckém hřbitově, že ženy, když pochodovaly do plynových komor, zpívaly československou hymnu.

Poslední zastávkou pak byla krátká návštěva roztockého vlakového nádraží, kam transport smrti dorazil. Také zde jsme položili věnce a květiny, abychom uctili památku na všechny oběti. S příspěvkem k transportu smrti vystoupila historička Mgr. Pavla Plachá, která je autorkou putovní výstavy věnované transportu smrti.

Text a foto: P. Hroník

75 LET OD SMRTI ANTONÍNA ŠKVÁRY

Již několik let se snažíme „oživovat pomníky“. Vyhledáváme potomky obětí a hrdinů prvního i druhého odboje a pietní akty u jednotlivých pomníků se pak snažíme právě zosobněním a příběhem padlých oživit. Velmi nás potěšilo, když nás kontaktovala sama jedna z pozůstalých, paní Monika Škvárová, která se rozhodla v rámci rodinné paměti, ale i té celospolečenské připomenout svého dědu, hrdinu druhého odboje, pana Antonína Škváru, který byl zavražděn v koncentračním táboře Mauthausen 17. 3. 1942.

Antonín Škvára, po němž je pojmenovaná jedna z kladenských ulic na Ostrovci a jehož jméno nalezneme na pomnících padlých na Ostrovci a Bressoně se za 2. světové války zapojil do odboje proti nacistům. Na přelomu října a listopadu roku 1941 byl zadržen, následně vyslýchán a přes kladenské gestapo, věznici na Pankráci a Malou pevnost Terezín byl transportován do rakouského Mauthausenu. Zavražděn byl za pouhé 4 měsíce. Bylo mu 41 let a doma na něj čekala krásná žena, syn Vašek a šestiletá dcera, které s láskou říkával Škrundička. Dle dostup-

ných informací se měl Antonín stát obětí místní lágrové „speciality“ – vyvěšení obětí na mraze a jejich polévání studenou vodou, dokud se vězeň nezměnil doslova v ledovou sochu. Monika Škvárová dodává:

„O tom, co vedlo ke smrti dědy, se z formálního oznámení úmrtí rodině nic nedozvíme - správa lágru zato s byrokratickou přesností zaznamenala přesný čas jeho smrti“.

Za nás dodejme, že doufáme, že se nám podaří při říjnové návštěvě KT Mauthausen zjistit

75 LET OD SMRTI ANTONÍNA ŠKVÁRY

další podrobnosti k posledním dnům našeho spoluobčana, který se rozhodl bojovat za naši svobodu.

Manželka Antonína Škváry, paní Karolina/Karla (*28. 9. 1904) byla členkou bývalého Svazu protifašistických bojovníků a někteří naši členové ji možná pamatují? Její vnučka, Monika na ni vzpomíná: „Babičku jsem milovala. Ne jen proto, že jsem jinou neměla, ale proto, že i přes tak strašné a nezhojitelné rány v srdci dokázala dát tolik lásky! Nikdy mne nepřestane mrzet, že jsem byla

načetla a dozvěděla se, mi některé drobné střípky vzpomínek začaly zapadat do sebe. Třeba mi došlo, proč asi měla celý život ráda Hašlerky a vždycky při sobě nějaké měla...“. KT Mauthausen se bohužel tragicky zapsal do srdcí i dalších kladenských rodin, vzpomeňme na dalšího hrdinu odboje, Rudolfa Knotka a další. Karel Hašler, jenž má pamětní desku přímo v koncentračním táboře zůstane stejně tak v srdcích českého lidu.

V letošním roce u pomníku padlých nebudeme uctívat památku spoluobčanů je symbolicky, ale vzpomeneme si na konkrétní pří-

ještě moc malá a mladá na to, abych jí dokázala s co nejmenší bolestí otevřít vzpomínky. Tolik navíc jsem se toho mohla dozvědět, když jsme s podvečerem sedávaly na schůdkách u domečku, babičce voněly upracované ruce boroglycerinovou mastí a my si povídaly. Jen párkrát došlo na válku – to se jí zalily oči slzami, hlas zadrhl, já dostala velký strach, že jí svou dětskou zvědavostí ubližuji a už jsem se neptala. Až jako dospělé, když jsem něco

běhy lidí, kteří měli život před sebou a válka jim nedovolila radovat se vnoučat a pravnoučat. Naše tichá vzpomínka bude věnována i Antonínu Škvárovi.

„Zemřel za to, že se postavil tyranům, útlaku a nesvobodě. Zemřel a neměl právo dozvědět se, jak skutečně se jeho syn, i když sám ještě skoro dítě, postavil po bok mámy a pomáhal jí všechno zvládnout a že byl své malé sestřičce napůl tátou“, uvádí Monika Škvárová.

Text: G. Havlůjová

SETKÁNÍ VOJSK PĚTI ARMÁD „U STOPAŘKY“

Původní pomník odhalili obyvatelé Vitějovic rok po válce, přesně 5. května 1946, aby tak uctili památku na osvoboditele. Pomník na místě vydržel až do roku 1985. Kámen z pomníku však byl použit při stavbě mostu v nedalekých Hracholuskách. Snad zázrakem se uchovala černá deska s popisem události.

Závěr druhé světové války a setkání vojsk pěti armád mělo o dva roky později nahradit betonové monstrum, jemuž vévodí mávající žena. Základní kámen budoucímu pomníku byl položen 25. dubna 1985 a již za dva roky byl pomník slavnostně odhalen jako „Pomník míru“ na protější straně křižovatky. Místní obyvatelé však tento pomník nikdy nepřijali. Mávající ženu téměř okamžitě překřtili a tomuto místu se neřekne jinak než „U Stopařky“.

Pokud se z jihočeských Netolic vypravíte do Husince, abyste navštívili rodný dům Mistra Jana Husa, pak zcela jistě budete míjet křižovatku směřující jedním směrem na Vitějovice a druhým směrem na Strunkovice. Nejedná se však o křižovatku, kterých při svých cestách míváte stovky a tisíce. Na této křižovatce se totiž před 72 roky udála historická událost. Na samém konci druhé světové války zde došlo k setkání vojsk hned pěti armád!

Ano, dne 9. května v pět hodin odpoledne na tomto místě zastavila americká armáda vojska armády německé a maďarské. Až do

13. května zde českoslovenští vojáci hlídali zajaté vojáky, které ve večerních hodinách převzala Rudá armáda. Nápis na původním památníku pak mimo jiné sděluje, že „**Zde si podali ruce hrdinové ruští a američtí. Československý národ nezapomene svých osvoboditelů.**“

Tato křižovatka je však zajímavá také tím, že k jedné události se zde nachází rovnou dva pomníky. Původní, v devadesátém roce znovuobnovený pomník na původním místě a na protější straně křižovatky „Pomník míru“ z roku 1987 vytvořený z několika tun betonu.

Text a foto: P. Hroník

SETKÁNÍ VOJSK PĚTI ARMÁD „U STOPAŘKY“

PRACOVNÍ BRIGÁDA NA POTEPLÍ...

První dubnovou neděli se někteří členové spolku zúčastnili pracovní brigády hned na dvou místech. Hned ráno zavítala naše „jedenáctka dobrovolníků“ složená z deseti členů spolku a malé Klárky Havlůjové do chatové osa-

dy Poteplí u Malých Kyšic. Zde jsme společně upravili pietní místo – hrob dvou rudoarmějců, kteří zde jsou pochováni. Po loňské náročné brigádě nás tentokrát čekala pouze základní údržba. Shrabání listí kolem pomníku, vytrhá-

ní trávy a plevelů z hrobového místa včetně dosypání mulčovací kůry. Letos jsme navíc provedli také zbrusu nový nátěr zábradlí. Na závěr jsme pod obě tabulky s uvedením jména vojáků položili symbolický věneček a zapálili svíčky. Poděkování patří jmenovitě manželům Gumanovým, manželům Plátkovým, Vláďovi Carvanovi, Jarmile Barešové, Monice Šnajdrové a Alžbětě Špirochové, naší nové člence. Poděkovat samozřejmě musíme i předsedkyni spolku, Gábině Havlůjové a Zdeňce Plátkové, které na závěr brigády zajistily pro všechny zaslouženou odměnu v podobě koláčků a dvou domácích bábovek.

Z Poteplí jsme se vypravili přes Kladno do Vinařic na Tuhaň. Tentokrát již v sestavě manželé

... A VE VINAŘICÍCH NA TUHANI

Gumanovi, Vláďa Carvan, Monika Šnajdrová, Gabriela Havlůjová a Petr Hroník. Na Tuhani nás však čekala posila v podobě Katky Hládkové se synem Michalem. Očistili jsme desku s uvedením jmen obětí, očistili jsme přístupový chodník k pomníku a samozřejmě jsme vyhrabali spadané listy. Přesto je potřeba zmínit, že již po našem příchodu bylo na první pohled zřejmé, že se pomník neřadí k těm opuštěným, a že je o pomník pravidelně postaráno. Fotoreportáž naleznete ve fotogalerii.

Takže ještě jednou děkuji jménem Spolku všem zúčastněným a těšíme se na setkání při další pracovní brigádě, kterou chystáme dne 27.5. v Krnčí. Sraz 9:30 hodin v Rozdělově Na Cimrmanském.

Text a foto: P. Hroník

POZVÁNKA NA PIETNÍ AKT - LETY U PÍSKU

Výbor pro odškodnění
romského holocaustu
Vás zve na pietní akt do
Let u Písku dne 13. května 2017
na místo, které je spojeno
s tragickým osudem původních
českých Romů a Sintů.

Pozůstalí po romských obětech nacismu si Vás
dovolují pozvat na tradiční

Pietní akt romským obětem nacismu,

který se koná s laskavou podporou Nadačního fondu
obětem holocaustu a Ministerstva kultury ČR

v sobotu dne 13. května 2017, od 12.00 hod.

na pietním místě Památníku Lety

PROGRAM:

12.00 - Česká hymna a žalm romských vězňů nacistických KT

12.10 - Přivítání účastníků

12.15 - Položení květinových darů k pomníku

13.10 - Duchovní slovo a modlitba – celebruje kněz Vojtěch Vágai

13.30 - Kulturní program - Sinti Carlos Vlasak

13.50 - Prošlovy

14.30 - Zakončení oficiální části aktu, prohlídka pietní úpravy,
volný odjezd do obce Mirovice (2km) na farní hřbitov
k položení květin na hroby dětských obětí

POZVÁNKA NA POCHOD Z ŽIHLE DO KRALOVIC

V sobotu 13.5. v 10 h ráno vyjdeme z Žihle na 15 km dlouhý pochod zakončený v Kralovicích u někdejšího „kralovického lazaretu“.

Vloni jsme prošli první vzpomínkový pochod z Žihle do Mladotic – a zkusili si společně představit, jak to na nádraží v Žihli vypadalo na konci dubna 1945. Nejednou nás z té představy zamrazilo.

Pamětní deska odhalená vloni na nádraží v Žihli uvádí:

Od 22. dubna do 1. května 1945 uvízly na nádraží v Žihli dva transporty smrti s vyčerpanými a polomrtvými vězni z německých koncentračních táborů. Vpravo, směrem k bývalé cihelně stál transport z Buchenwaldu, v otevřených vagónech-uhlácích, dorazil po 10 dnech cesty z Výmaru. Vlevo, směrem k dosud stojící budově Šimandlova skladiště, stál druhý transport z Ossendorfu a Halle, v zavřených vagónech-dobyččácích. Z původního počtu více než 6000 vězňů obou transportů jich mnoho zemřelo už po cestě Německem a územím protektorátu. Podle přeživších svědků byly mrtvolky, mnohdy ještě jevící známky života, shromažďovány ve vagónu - márnici a na nádražích vyhazovány.

V Žihli umírali, před zraky šokovaných místních obyvatel každý den další vězni, decimováni nemocemi, hladem, žízni, příšernými hygienickými podmínkami, chladem (teploty se

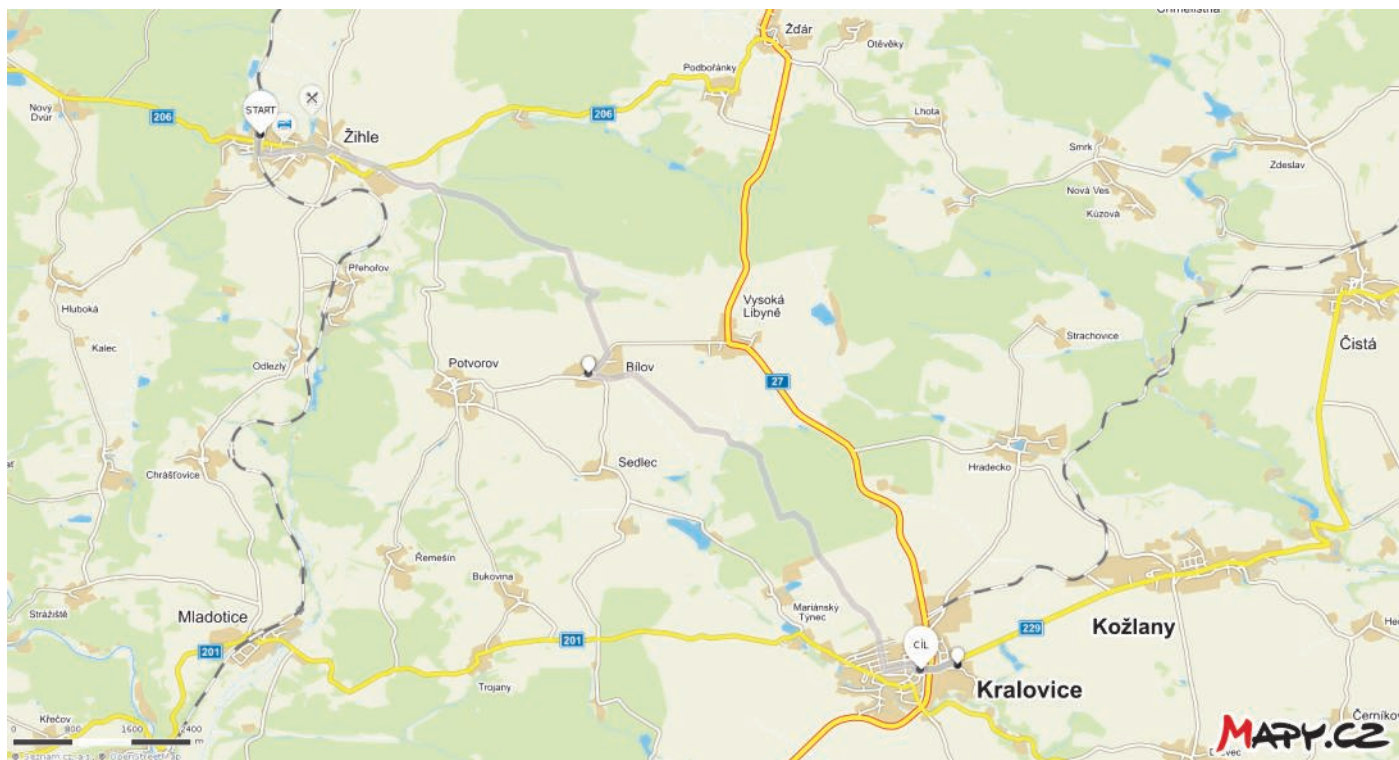
pohybovaly k ránu i kolem 1-2 st.). Z nádraží se dnem i nocí rozléhal nesnesitelný nářek, vězni nesměli opustit vagóny, SS -stráž je bily za sebemenší přestupky, často vědomě dobíjely oběti k smrti. Mezi vězni byly i děti, 60 chlapců ve věku asi 10-15 let. Mnozí z českých obyvatel Žihle a okolí nedbali zakazu pomoci vězňům a od prvních dnů zajistili zásobování vězňů jídlem. Podařily se také dvě záchranné akce mladotických a kralovických občanů, kteří s nasazením života obstarali povolení plzeňského gestapa a osvobodili 84 vězňů z transportu.

Přes nezištnou a obětavou pomoc místních zemřelo během těchto několika dnů 273 vězňů z transportu. Jsou pochováni v Žihli, v památníku na místním hřbitově. Transporty se 1. kvě-

na z Žihle přesunuly zpět směrem na Blatno, dále na Kaštice a Terezín, vězni umírali dál. Další hroby obětí tohoto transportu jsou v Kralovicích – 13, v Blatně – 34, u Kaštic – 268, u Rtyně nad Bílinou – 46, v Bohosudově – 313 mrtvých.

Snažíme se tehdejší příběh oživit. Hlavně vzpomínku na ty odvážné, kteří vězňům dokázali ještě v době války pomoci, mnohým zachránili život. Vloni jsme připomněli pomoc mladotických občanů. Na vzpomínkovém pochodu z Žihle do Mladotic nás provázel vzácný pamětník tehdejších událostí – pan Jaromír Patejdl. Jeho vyprávění autentických zážitků bylo strhující. Byl tehdy chlapcem, ale věděl mnoho i z vyprávění svého otce, mlynáře Patejdla, jednoho z organizátorů mladotické osvobozovací akce. Přijeli i další vzácní hosté – paní Alena Staňková, její

CESTOU OSVOBOZENÝCH VĚZŇŮ

dědeček Oldřich Vyhniš byl jedním z osvobozených vězňů. Paní Miloslava Kalibová z Lidic, Lidická žena, která byla vězněna v Ravensbrücku a přežila pochod smrti z Ravensbrücku do Crivitz. Byli s námi a kousek pochodu prošli i páni starostové Žihle a Mladotic. Také potomci pana Josefa Vorla, autora brožury „Žihle varuje“ nebo paní Praskové, která vězňům tehdy pomáhala, a jiní. Z obou obcí, ale i vzdálenějšího okolí přijelo snad na osmdesát lidí.

Letos chceme připomenout pomoc kralovických. Projdeme cestu, kterou vezli kralovičtí zachránci vězně osvobozené z transportu smrti z Žihle do Kralovic. To, že se některé vězně podařilo osvobodit je opravdu vzácné. Jakákoliv sebemenší pomoc vězňům vás tehdy mohla stát i

život. Gestapo i stráž SS doprovázející pochody smrti měly jednoznačný příkaz tzv. „evakuovat“ vězně z koncentračních táborů a tím jich co největší množství zlikvidovat, zahladit stopy. To, že se mladotickým a později i kralovickým občanům podařilo transporty v Žihli zásobovat potravinami a nakonec dokonce získat seznam českých vězňů z transportu s povolením plzeňského gestapa, aby byli propuštěni, to je opravdu velký zázrak. Na své předky a bývalé sousedy tady mohou být opravdu hrdí.

Pro vaši představu – ne každý z osvobozených vězňů přežil. Počet obětí pohřbených na hřbitově v Žihli, neuvěřitelných 273 životů ztracených za pouhých 10 dní se navyšuje o ty, kteří nepřežili, přestože byli převezeni do kralovického lazaretu zřízeného kon-

cem války provizorně a obětavě právě na pomoc těžce nemocným z transportů a pochodů smrti. Mnozí vězni se také vydali na cestu domů – většinou pěšky, tajně, dosud bez dokladů, protože ani po osvobození z transportu neměli jistotu, že nebudou znovu zatčeni gestapem, stále byla válka. A často umírali i během návratu domů nebo až po návratu domů na následky týraní, hladovění, epidemií. Břišní tyfus, tuberkulóza byly obzvláště zákeřné a mnohdy se projeví až dodatečně po zdánlivém zotavení navrátilých se vězňů.

Kralovickému lazaretu, který výše zmiňuji, chceme letos věnovat pozornost nejvíce. Cituji z brožury „Žihle varuje“: „*Stav vězňů byl žalostný, jejich váha 30 – 40 kg, byli nemocní tyfem, úplavicí a TBC. Bylo proto naléhavé*

Z ŽIHLE DO KRALOVIC

léčit vězně odborně a klinicky. Stal se malý zázrak. Během několika hodin byla zřízena improvizovaná nemocnice o 60 lůžkách s dietní kuchyní a s běžným nemocničním provozem. ... V kralovickém „lazaretu“ bylo ošetřeno více jak 300 pacientů. Pouze 13 zesláblých a těžce nemocných vězňů zde zemřelo a je pochováno ve společném hrobě na kralovickém hřbitově. Zbytek pacientů byl v červnu převezen do rakovnické nemocnice.“

Provizorní nemocnice v Kralovicích tedy fungovala od 28. 4., kdy se podařilo osvobodit a přivést vězně z transportu v Žihli, až do poloviny června, a to jako zcela profesionální zařízení. Víme, kde byla - díky pomoci pracovníků muzea v Mariánské Týnici, za kterou velmi děkujeme. Nejprve byla zřízena v budově bývalé hospodářské školy (viz obrázek z archivu muzea v Mariánské Týnici z roku 1969, budova byla zbourána, dnes je zde LDN). Později byla přesunuta do budo-

vy pozdější ZDŠ na náměstí v Kralovicích (dnešní Střední školy Kralovice). Cituji dále ze vzpomínek MUDr. Ladislava Havla, který nemocnici vedl: „Provoz v nemocnici byl zcela obdobný jako v každé jiné nemocnici. Personál, který vykonával své práce zdarma se střídal ve třech směnách. Nábytek, lůžkoviny, potraviny byly obětavostí občanstva obstarány v zcela postačujícím množství v tak krátké době, že to udivovalo.“ Zmíněný personál, většinou žen z domácnosti z Kralovic a několika mužů, údajně podle MUDr. Havla postihla

CESTOU OSVOBOZENÝCH VĚZŇŮ

dokonce jedno nebo dvě úmrtí na skvrnitý tyf. Po této informaci zatím ještě pátráme.

Po stopách pochodů smrti chodím už od roku 2011. Zkouším si představit nepředstavitelné od mého prvního pochodu. Byl dlouhý 470 km. Začalo to všechno nenápadnou poznámkou „maminka šla tehdy z koncentráku v Ravensbrücku domů pěšky, osvobodili je až v Novém Boru“. V hlavě jsem tehdy v duchu počítala a pak hledala na internetu. „Ale to je pěšky nějakých 470 km?!“. „No jo“, dostala se mi odpověď, „a pak přesply poprvé pod střechou v klášteře v České Lípě, dostaly propustku a přes Prahu jely domů do Lidic – ale to si jen myslely. Aby vzápětí zjistily, že Lidice nejsou“. Ta „maminka“ byla paní Nešporová, rozená Horáková z Lidic. Z rodin Horákových přežila jen ona a její bratr Josef Horák, lidický letec bojující v československé jednotce v řadách RAF v Anglii. Příběh mi vyprávěl její syn Antonín Nešpor z Občanského spolku Lidice.

Začala jsem tehdy s jeho pomocí a s pomocí Josefa Doškáře z Nového Boru chodit znovu s přáteli trasu tohoto pochodu pěti Lidických žen. Pak další 130 km dlouhou trasu z Ravensbrücku do Crivitz, který šla největší skupina 46 Lidických žen. Prošla jsem i po stopách pochodů smrti z KT Schwarzhede. Také pochodu smrti žen, který skončil ve Volarech. Dále pochody smrti válečných zajatců, které procházely už

od zimy 1945 přes severní území Moravy a Čech na západ s obrovskými oběťmi na životech.

Na začátku jsem si nemohla představit, jak mohly takovou vzdálenost ty ženy ujít pěšky. V údivu jsem si prohlížela fotky z první Lidické tryzny 10. 6. 1945 a poslouchala vzpomínky ještě žijících Lidických žen paní Cábové a paní Kalibové, jak je tehdy po návratu nechtěly pustit, aby viděly tu pustou pláň, která byla kdysi jejich domovem. Krátký okamžik štěstí z osvobození vystřídal obrovský šok a smutek. Prošla jsem i mnohokrát památkem v KT Ravensbrück, taky mi zněly v uších jejich vzpomínky. Jen abych zjistila, že statisíce jiných osudů byly podobné, horší, šťastnější – mnozí vězni se vraceli pěšky domů. Pokud transporty a pochody smrti přežili nebo nezemřeli na jejich následky. Doma zjišťovali, koho a co ztratili a snažili se začít nový život. Pak se po několika letech vraceli na vzpomínkové akce, většinou s obrovským blokem. Vstoupit znovu na území koncentráku pro ně bylo téměř nemožné.

I do Žihle byli zváni přeživší z transportu smrti. Na to, že byli mnozí místními osvobozeni, nikdy nezapomněli. A byli velmi vděční za to, že byl postaven žihelský památník na místním hřbitově (viz obrázek), kde každoročně probíhá pietní vzpomínka na zde pohřbené oběti.

O žihelském transportu natočil také pořad pan Stanislav Motl v cyklu *Stopy, fakta, tajemství* na-

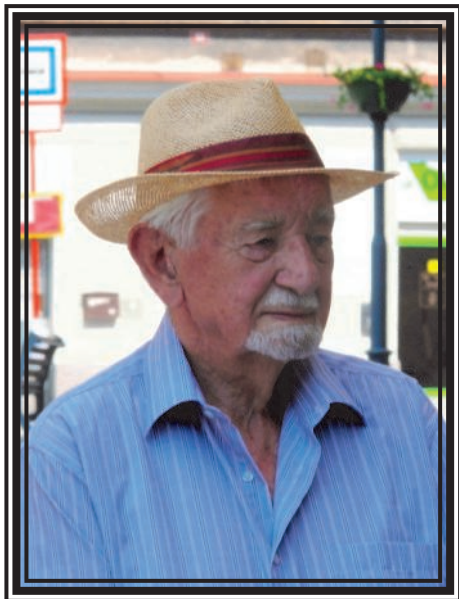
zvaný příznačně *Čas pekelných vlaků*. Vznikl i díky pomoci starostů Mladotic a Žihle a paní Ireny Kutějové, v jejichž domě, bývalém hostinci u Urbanů v Mladoticích, byli tehdy osvobození vězni opatrováni, jako i v mnohých jiných rodinách i v okolních obcích.

Mnohem více podrobností z tehdejší doby se dozvíte na vzpomínkovém pochodu z Žihle do Kralovic. Projdeme nedaleko Potvorova, kde vězni měli první zastávku, byli pohoštěni, vítáni a pomalu začali věřit, že jsou opravdu osvobozeni. Přes Bílov půjdeme lesem, kde byli skrýváni mnozí vězni a zajatci, kteří z transportů smrti unikli. Dojdeme na kralovický hřbitov, kde položíme květiny u hrobu obětí transportu smrti. Skončíme na náměstí v Kralovicích, u budovy bývalého kralovického lazaretu a kousek od staré radnice, před kterou byli osvobození vězni vítáni a poprvé ošetřeni. Jejich uvítání se stalo tehdy malou protinacistickou demonstrací. Kralovickým občanům bylo nacisty vyhrožováno ostřelováním z kulometů z protejšího Popperova domu. Následně si vězně přebral do ošetřeni kralovický lazaret. Zdravější z nich se vydali na cestu ještě nejistou, ale přeci jen domů.

Všechny vás na pochod zveme a těšíme se na vás. Je to zkušenost, na kterou se nezapomíná.

Autor, foto (archiv): Milena Městecká

VZPOMÍNÁME - JAROSLAV BÁRTA

Je to už rok, co nás navždy opustil člověk, s kterým mě pojilo v posledních letech jeho života velké přátelství. Poprvé jsme se setkali někdy ke konci roku 2011 při „schůzování kladenských bojovníků“ v okresním výboru ČSBS. Od té doby jsme se pravidelně vídali na pietních a vzpomínkových akcích a později také při osobních návštěvách v Unhošti. Vlidný, někdy až šibalsky usměvavý pán s šedivými vlasy, krátce střiženou a upravenou bradkou, v padnoucím obleku s hůlkou, takový byl Jaroslav Bárta. Byl úžas-

ným vypravěčem, kterému jsem při každé návštěvě pozorně naslouchal. Svě životní moudro mi často předával a já pozorně naslouchal. Návštěvy v Unhošti jsme domlouvali většinou po emailu. Někdy psal Jaroslav sám, většinou pak jeho milá manželka Jaroslava. Zprávy a odpovědi byli vždy zakončeny **Moc pozdravů od nás obou... Jaroslav + 1.** Od Jaroslava mi také přišla pěkná řádka dopisů napsaných na psacím stroji. Jednalo se o články, úvahy a příspěvky do Zpravodaje, ale také o osobní pozdravy. Dodnes uchovávám všechny dopisy včetně emailů.

Na návštěvy u Bártů v Unhošti jsem se vždy těšil, protože jsme byli, jak se říká, nalaďeni na stejné vlně. Jaroslav patřil mezi skutečné bojovníky, byl členem okresního výboru a v kladenské organizaci vykonával funkci jednatele. Vždy nás podporoval v naší kritice vedení ČSBS, kterou od počátku považoval za zcela legitimní a oprávněnou. Byl nadšený, když jsme začali na Kladně vydávat Zpravodaj do kterého mnohokrát přispíval a o kterém se

vždy vyjadřoval jako o „našem krásném zpravodaji“.

Jaroslav byl velmi pozorný a nezajímal se jen o dění v naší organizaci. Mnohokrát jsme spolu hovořili také o soukromém životě. Nikdy se nezapomněl zeptat, co doma?, jak se mají kluci?...

Odchodem Jaroslava jsem ale do Unhoště nepřestal jezdit. Nadále jsem v kontaktu s jeho manželkou. Někdy jen zastavím, zaklepu na okno, abych pozdravil, někdy se ohlásím dopředu. Stále si máme o čem povídat, i když téměř při každé návštěvě jeden nebo druhý vzpomeneme na Jaroslava.

Jaroslave, je mi moc líto, že už tu s námi nejsi, ale vím, že nad námi stále držíš ochranou ruku a dohlížíš, jak to tady vedeme...

Jaroslav Bárta byl účastníkem Pražského povstání. Jako sedmnáctiletý byl členem Zpravodajské brigády oddílu Toledo. Zemřel dne 23. dubna 2016 ve věku nedožitých 89 let. Dne 3. července 2017 by se dožil 90 let. P. Hroník

TEREZÍNSKÁ TRYZNA

NĚDĚLE 21. KVĚTNA 2017

DOPRAVA ZDARMA

PRO ČLENY, RODINNÉ PŘÍSLUŠNÍKY, PŘÍZNIVCE

ODJEZD

Náměstí Svobody 7:30 - Sítňá 7:35 - U Hvězdy 7:40 - Pražská (zastávka bus na Prahu) 7:45

ZÁJEMCI SE MOHOU NAHLÁSIT NA TELEFONU 720 237 044 NEBO NA EMAILU

info@spolekodboje.cz

BEZPLATNÉ UBYTOVÁNÍ V PRAZE

Bezplatné ubytování válečných veteránů, politických vězňů, přeživších a pozůstalých po hrdinech a obětech českého odboje (včetně doprovodu) v Praze!

Představte si, že Vám volá cizí číslo. Zvednete s obavami sluchátko a očekáváte, co od Vás kdo bude chtít. Je tomu jinak. Na drátě byla milá paní Jašová (Golden Prague Apartments), která jménem své rodiny přišla v dnešní době s neuvěřitelnou nabídkou:

„Máme restituovaný menší bytový dům u Malé Strany. Jedná se o dům č.p. 388 v ulici Pavla Švandy ze Semčic 16, Praha 5 – Smíchov. Pronajímáme v domě tři apartmány pro turisty. V níže uvedených termínech jsme možnost pro turisty uzavřeli a dáváme Vám je k dispozici pro potřeby veteránů II. světové války, bývalé studenty

českých vysokých škol zatčených v listopadu 1939, přeživší po parašutistech Anthropoidu a dalších odbojových skupin a jejich doprovod.“

Apartmán v přízemí (2+1 pro 5 osob):

27. – 30. října 2017

10. – 13. listopadu 2017

Apartmán ve 2. patře (2+1 pro 6 osob):

17. – 19. června 2017

27. – 30. října 2017

10. – 13. listopadu 2017

16. – 20. listopadu 2017

Apartmán ve 2. patře (5+1 pro 10 osob):

27. – 30. října 2017

10. – 13. listopadu 2017

16. – 20. listopadu 2017

K noclehu zdarma snídaně a parkování.

V domě není výtah, ale kamenné schodiště, které je pohodlné a má

zábradlí, takže schody vyjdou i lidé vyššího věku.

Paní Jašová dodává:

„Jako ostatní hosté i veteráni budou mít od nás zdarma ovoce na uvítanou (ale také pilsenské pivo a český sekt) a po dobu pobytu budou k dispozici i základní potraviny jako káva, čaj, cukr, máslo, vejce a pečivo.“

Děkujeme za skvělou nabídku, které si velice vážíme!

Vážení členové Spolku pro zachování odkazu českého odboje, ale i další rodinní příslušníci, kterých se nabídka týká, v případě Vašeho zájmu nás neváhejte co nejdříve kontaktovat:

Email: info@spolekodboje.cz

Mobil: 602 668 482.

BEZPLATNÉ UBYTOVÁNÍ V PRAZE

Náměty a příspěvky do zpravodaje lze zasílat e-mailem spolekodboje@gmail.com

Korespondenční adresa:
Nám. Starosty Pavla 44
272 01 Kladno

Telefon: 720237044
E-mail: info@spolekodboje.cz
Zpravodaj pro vás připravil a
graficky upravil Petr Hroník

**Děkujeme
za
podporu!**

Středočeský kraj

KLADNO

**KANCELÁŘ
SPOLKU**

**ÚŘEDNÍ HODINY
PONDĚLÍ
10:00 - 12:00 HODIN
Nám. 17. listopadu
2840
(bývalá kancelář OV)**

*v případě potřeby na
tel.: 776 003 033
Veronika K. Jechová*

Spolek pro zachování odkazu českého odboje

Účelem spolku je udržování památky a paměti na hrdinství přeživších, obětí a bojovníků českého odboje, jakož i dalších osob aktivně vystupujících proti všem formám totalit a diktatur. Zachování odkazu boje za samostatnost a svobodu České republiky ve smyslu demokratických a humanitních zásad zakladatelů našeho státu.

Naše webové prezentace

WEB <http://spolekodboje.cz>
TWITTER <https://twitter.com/spolekodboje>
INSTAGRAM <https://www.instagram.com/spolekodboje/>
FACEBOOK <https://www.facebook.com/spolekodboje/>

NEZAPOMENE ME

Jaroslav SELNER
Generálporučík i.m.

Nositel čtyř československých válečných křížů 1939, Řádu britského impéria, Řádu bílého lva, Řádu SNP I. třídy, sovětského Řádu rudé hvězdy a mnoha našich i spojeneckých řádů a vyznamenání

*

Narozen 5. května 1906

†

Zemřel 11. ledna 1973

SBÍRKOVÝ ÚČET

**V této chvíli ještě stále probíhá registrace
sbírkového účtu u Krajského úřadu**

za účelem získání finančních prostředků na podporu, rozvoj a uchování tradice a paměti na odkaz českého odboje, zejména na údržbu a ochranu pietních míst, vč. zakoupení věnců a kytic; přímou finanční podporu účastníků českého odboje a pozůstalých; realizace vzdělávacích akcí a přednášek, včetně výroby a tisku prezentačních a odborných materiálů.